

Posudek bakalářské práce Michaely Vrané Posesivní adjektiva – konkurence jmenného a tvrdého adjektivního skloňování

Cílem bakalářské práce Michaely Vrané je shrnout, jak o posesivních adjektivech v současné češtině pojednává odborná literatura, a zároveň zjistit, jak se čeští novináři pracující v komerčních médiích (televize Nova a Barrandov, tiskoviny Blesk a Aha!) orientují v tvarech posesivních adjektiv a jak je hodnotí.

V teoretické části práce popisuje tvarovou soustavu posesivních adjektiv ve spisovné češtině a stručně i v nářečích, všímá si tvoření posesivních adjektiv, popisuje různé významy, kterých posesivní adjektiva mohou nabývat, a rozebírá také konkurenci posesivních adjektiv s GEN i ostatními prostředky (např. s adjektivy na *-ský* a *-í*). Oceňuji množství aspektů, které autorka ve své práci sleduje, této části by však prospěla zřetelnější strukturace a propojení poznatků stejného typu z mluvnic a studií, ne jejich oddělování do samostatných částí. Také některé formulace v této části považuji za poněkud nesrozumitelné – v odstavci o situaci v nářečích není např. jasné, proč je třeba vymezit horní severozápadní část středočeského pruhu ani kde se tato oblast nachází.

V praktické části autorka představuje dotazník, který pro výzkum posesivních adjektiv sestavila. Má dvě části – v jedné respondenti (62 novinářů z komerčních médií) doplňovali tvary posesivních adjektiv nebo genitivu do vět, v druhé hodnotili tvary na pětibodové škále naprosto přijatelné – naprosto nepřijatelné. Autorka dostatečně popisuje stavbu dotazníku a jeho administraci, představuje i provedení předvýzkumu. V hodnocení výsledků sleduje užívání spisovných tvarů proti tvarům nářečním, konkurenci užívání posesivních adjektiv a genitivu, orientaci respondentů v pravopisné stránce problematiky a hodnocení přijatelnosti tvarů. Získané výsledky komentuje a nabízí jejich vysvětlení, na několika místech komentuje i omezení a rizika spojená s podobným typem výzkumu, je si vědoma omezené platnosti výsledků. Celkově se mi zdá, že z tak rozsáhlého dotazníku bylo možné pokusit se získat odpovědi na více otázek (např. zda jsou rozdíly v pádech přímých proti pádům nepřímým, mezi apelativy a proprii, mezi singulárem a plurálem apod.), na druhou stranu oceňuji, že autorka v práci kompletně zpřístupňuje své výsledky, a na práci je tak možné lehce navázat.

V průběhu obhajoby prosím autorku, aby se vyjádřila k následujícím skutečnostem:

Prosím o příklad přivlastňovacího adjektiva tvořeného od jména zvířete středního rodu (s. 12).

Není mi jasné, proč autorka předpokládá, že by se u ženských jmen měla odsouvat slovtvorná přípona při tvoření posesivních adjektiv (s. 12).

Ve spojení *Haškův čtenář – čtenář Haška* se nejedná o předmět (s. 19). Prosím o opravení formulace.

Nerozumím tomu, co znamená význam slovesně (s. 24 a dále opakováno ve shrnutích).

V práci jsem nenašla zdůvodnění, proč autorka pro dotazník zvolila jako jména rozvíjená pouze jména neslovesná.

Stanovené hypotézy se zdají být velmi očividné – ukázal výzkum něco, co autorku překvapilo? Co pro ni bylo nové?

Nerozumím tomu, v čem je větší důraz v případě „*před technickou drezurou preferovala harmonii hráčovy osobnosti*“, než by byl v případě formulace „*harmonii osobnosti hráče*“ (s. 22).

Ustrnulé zakončení *-ovo* se v dotazníku při doplňování objevilo. Jak si autorka vysvětluje, že varianta *-ino* zde byla, pokud jsem správně vyrozuměla z výsledků, zastoupena pouze jednou (*spisovatelčino pera*, s. 56)?

Proč jsou na s. 35 a 36 tvary *kamarádčinýmu bratrovi*, *pekařové kuchtičky* a *dědečkovou fajfku* pojednávány odděleně? Jedná se podle autorky o odlišné jevy?

Tvar *spisovatelčiny* ve spojení *spisovatelčiny pera* (s. 35) autorka vysvětluje tím, že původce vyjádření odmítne mužskou rodovou koncovku, zapomene, že čeština má střední rod, a použije rod ženský. Je to jediná možná interpretace?

Prosím autorku o vysvětlení, proč při zhodnocování výsledků nepřihlédla k rozdílům v jednotlivých pádech, když v teoretické části mluví o tom, že tento rozdíl je významný.

Zároveň prosím o vyjádření k tomu, zda tendence doplňovat do tematické části věty spíše adjektivum než GEN může souviset i s pozorováním, které uvádí Prouzová, že totiž posesivní adjektivum se častěji vztahuje k entitě známé, tedy umístěné v tematické části. Pozorování Prouzové v textu práce je, jeho svázání s výsledky výzkumu už nikoli.

V seznamu literatury jsou uvedeny i práce, které se v textu necitují. Prosím autorku o vysvětlení, jak tyto práce při zpracování textu využila a proč jsou uvedeny v seznamu literatury (oceňuji, že si samostatně vyhledala relevantní diplomové práce z posledních let). V seznamu literatury chybí práce M. Dismana.

Po formulační stránce se v práci vyskytují některá nepříliš vhodná vyjádření: „*ostatními formami tohoto jazykového problému*“ se zřejmě myslí situace v nespisovných útvarech národního jazyka (s. 7), i vyjádření „*vyloučit možnost toho, že by nepochopili zadání*“ (s. 30) nebo „*jindy ale může mít nahrazení jiný význam, a proto nahradit nelze*“ by potřebovala dopracovat. Také formulace v abstraktu „*Tato práce je přínosem*“ není příliš vhodná. Rozsáhlé přepracování by si zasloužit anglický abstrakt. V práci se téměř nevyskytují pravopisné ani morfologické nedostatky (ojediněle chybí interpunkce (s. 35)). Překlepy jsou také ojedinělé (např. na s. 20 vypadla předložka ve větě začínající „*Cizí jména vlastní...*“, na s. 35 je psáno „*typickým na celé území Čech*“ místo „*na celém*“). Jediným výraznějším typografickým nedostatkem je nejednotnost uvádění bibliografických údajů v seznamu literatury. Občas se v práci vyskytuje záměna pomlčky a spojovníku (např. na s. 8, 35 nebo 39), občas je používán nesprávný typ uvozovek (s. 33).

Celkově konstatuji, že bakalářská práce Michaely Vrané dostává nárokům na práce tohoto typu kladeným, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení velmi dobře až dobře podle průběhu obhajoby.

V Praze 22. 8. 2014